

Początki kina w Japonii na tle przemian społeczno-politycznych kraju

W swojej książce *Początki kina w Japonii na tle przemian społeczno-politycznych kraju*, wydanej w tym roku nakładem wydawnictwa Atut, Dawid Głownia zabiera nas na wycieczkę do źródeł kina japońskiego. To podróż różnorodna i odkrywczą; autor nie zamyka się w ramach opisywania „wielkich twórców kina japońskiego”, a pokazuje nam krajobraz historyczny rozciągający się daleko poza wymiar dotychczasowych publikacji o podobnej tematyce.

Ową niezwykłą podróż zaczynamy daleko przed tym, zanim zaczęto zapisywać obrazy na celuloidowej taśmie. Przenosimy się do okresu Edo (1603–1868) oraz wczesnego okresu Meiji (1868–1912), z całym ich zróżnicowanym bagażem atrakcji kulturalnych. Kontekst konsumpcji rozrywki przez społeczeństwo japońskie ma nam uzmysłwić jego podatność na zaszczepianie w nim nowych źródeł emocji.

Kolejnym przystankiem jest rozdział o wprowadzeniu w Japonii nowinek technicznych, jakimi były kinematograf i witaskop. Urządzenia te demonstrowały potęgę Zachodu, a z powodu konieczności wyświetlania jedynie dzieł importowanych ograniczały charakter pokazów do przedstawiania tylko jednego punktu widzenia. Mimo to reformujące się społeczeństwo spostrzegło, że dostało do ręki narzędzie, którym można edukować i prześcignąć Zachód. Kolejna odsłona publikacji porusza właśnie te możliwości. Początki kina w Japonii to rejestrowanie spektaklów teatralnych, tańców gejsz czy chociażby zawodów sumo. I właśnie dokumentowanie połączone z ideologią, które w przyszłości stanie się wielkim orężem propagandy, zainicjowało progres kinematografii japońskiej.

Następna stacja to rozkwit popularności kina. Możliwość taką dało rozpoczęcie wojny rosyjsko-japońskiej (1904–1905). Omówienie popularności, jaką zdobyły relacje wojenne w kontekście modelu funkcjonowania mediów podczas tej wojny i wcześniejszej, japońsko-chińskiej (1894–1895), jest autorskim spojrzeniem Dawida Głowni. Zaledwie dziesięcioletnia różnica dzieląca oba konflikty to w historii mediów prawdziwa przepaść. Warto za-

trzymać się i zwrócić uwagę na tę część publikacji.

Ostatnim postojem w podróży jest omówienie profesjonalizacji japońskiej branży filmowej i wykształcenie gatunków filmowych – kina historycznego (*kyūha*) oraz współczesnego (*shinpa*). Zostanie tu przedstawiona rola firmy Yoshizawa Shōten w produkcji filmowej, działalność Shōkichiego Umeyi oraz formowanie się systemu gwiazdorskiego, zilustrowane na przykładzie współpracy reżysera Shōzō Makino i aktora Matsunosukego Onoego, co doprowadziło do umasowienia medium i zainteresowania władz konkretnym przekazem. Wprowadziło też kino w nowoczesny obszar, z powstającymi studiami filmowymi oraz stworzeniem profesjonalnej sieci kinoteatrów w drugiej dekadzie XX wieku.

Opracowanie Dawida Głowni wiernie odzwierciedla historię początków kina japońskiego w kontekście społeczno-politycznym. Jest publikacją naukową, przedstawiającą treści w układzie chronologicznym, a jej charakter określa formę, dlatego trudno doszukiwać się w niej elementów popularyzatorstwa. Tym, co wyróżnia ją spośród zarówno polskich, jak i angielskojęzycznych książek o podobnej tematyce, jest brak nacisku na klucz autorski, czyli ukontekstowanie biografii i twórczości reżyserów uznawanych za najważniejszych w historii kina japońskiego. Zamiast tego autor zabiera nas w nowe miejsca: rozwój techniki oraz zachodzące zjawiska kulturowe, ekonomiczne, społeczne i polityczne wykorzystują kino jako doskonałe narzędzie w odpowiednim miejscu i czasie. Przedstawienie przejścia od pionierskiego podejścia do wykształcenia się profesjonalnej maszyny filmowej to główny cel podróży, w którą zabiera nas książka *Początki kina w Japonii...* Wędrowka ta jest niezwykła i miejmy nadzieję, że przeciera szlaki dla kolejnych tego typu publikacji, być może o dalszych losach kina w Japonii. ■

**Początki kina w Japonii
na tle przemian
społeczno-politycznych
kraju**

Autor: Dawid Głownia
Wydawnictwo: Atut
Rok wydania: 2021
Cena: 66,00 zł

sklep.kirin.pl

Ireneusz Smółka